O93, f. 13vb; V630, f. 35vb; N442, f. 35ra; I83, f. 74ra; VD38, f. 66vb; SG670, p. 129b; P9629, f. 10r; Bcan4, f. 63r; E97, f. 38ra; P102; BII13, f. 61vb; S105, f. 51r

CUIUS[a] SUPRA AD EPISCOPOS ITALIAE.

Bcan4: III

P102; BII13: Ut sacratę feminę vel monachę non contingant sacra vasa vel sacratas pallas neque deferant incensum circa altaria

[H. 3] Dilectissimis[b] fratribus per Italiae[c] provincias[d] sanctis constitutis episcopis Sother papa.

Divinis praeceptis et apostolicis monitis informamur[e] [f], ut pro omni<SG670, p. 130a>um ecclesiarum statu impigro[g] vigilemus[h] effectu[i], <I83, f. 74rb> ac si quid usquam[j] repraehensione[k] invenitur obnoxium[l], celeri[m] sollicitudine ab ignorantiae imperitia[n] aut[o] praesumptionis usurpatione revocemus[p].

P9629: monacas non turificare nec sa[cra] vasa tangere

Bcan4: Ut femine sacra vasa non tangant nec incensum ad altare ponant

S105: Ut feminas vel monachas sacra vasa vel palla non contingant

---

4 a *Überschrift*] EPISTOLA SOTHERI PAPAE QUI AD ALTARE NON DEBEANT ACCEDERE *SG670;* EPISTOLA II eiusdem *P102; BII13; Überschrift fehlt S105* **9** b DILECTIS *SG670* | c italię *korr. aus* italicę *SG670* | d provintias sanctis *korr. aus provintias O93* **11** e *am Rande* docemur *VD38* | f informamus *I83* **13** g *am Rande* studioso *VD38* | h vigilemus *korr. aus* vilemus *P102* | i affectu *I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; S105;* affectum *BII13* **14** j *am Rande* in aliqua parte *VD38* | k repraehensioni *korr. aus* repraehensione *V630* | l *am Rande* dignum *VD38* | m *am Rande* veloci *VD38* **15** n *am Rande* insipientia *VD38* | o et *korr. aus* ut *V630;* aut] aut a *E97* **16** p revocemur *BII13*

---

2. Sother-Brief,11–16 Divinis… revocemus] init. Leon. M. ep. 16. (1,715). Cf. Zeph. 10, Fab. 1, Iul. 11.

Coll. ans. ded. 1. X,76 (**11–41** Divinis… integritas)
Ps.-Remedius 1. c. 37 (**22–31** Sacratas… mandamus)
Burchard 1. III,215 (**22–31** Sacratas… mandamus)
Sentenzen 1. c. 245 (**22–31** Sacratas… mandamus)
Anselm v. Lucca 1. I,32 (**11–16** Divinis… revocemus)
Coll. trip. 1. A 10,1 (**22–31** Sacratas… mandamus)
Ivo, Decr. 1. II,72 (**22–29** Sacratas… censemus); **2. III,265** (**22–31** Sacratas… mandamus)
Polycarpus 1. III,9,9 (**22–29** Sacratas… censemus)
Slg. in drei Büchern II,8,17 (**22–31** Sacratas… mandamus)
Gratian 1. D. XXIII, c. 25 (**22–29** Sacratas… censemus)

Sacratas[q] deo feminas vel monachas <BII13, f. 62ra> sacra vasa vel sacratas pallas[r] [s] penes[t] [u] vos contingere et incensum circa altaria deferre[v] perlatum[w] est ad apostolicam sedem, quae omnia repraehensione et vituperatione plena esse nulli recte[x] sapientium dubium est. Quapropter huius sanctae sedis auctoritate haec omnia[y] vobis[z] resecare[a] funditus, quanto[b] citius poteritis, censemus et, ne pestis[c] haec latius divulgetur[d] [e], per omnes provincias abstergi[f] citissime[g] mandamus[h].

Ait enim apostolus: Despondi[i] vos <E97, f. 38rb> uni viro virginem castam exhibere Christo. Illa est enim[j] virgo[k] ecclesia, sponsa <VD38, f. 67ra> unius viri Christi, quae[l] nullo se <V630, f. 36ra> patitur[m] errore[n] vel inhonesta repraehensione vitiari[o], <SG670, p. 130b>

VD38: Quod femine sacratę nec va sacrata nec pallas contigere nec incensum circa altare ferre debeant

ut per totum mundum una nobis sit unius castae

---

22 q *am Rande* Nota *V630; am Rande drei Punkte N442* **23** r *am Rande* sindones sive altaria coopertoria *VD38* | s pallas *korr. aus* pallias *P102* | t *interlinear* apud *VD38* | u penes vos] poene suos *BII13* **24** v deferre *korr. aus* diferre *N442* | w *am Rande* denunciatum *VD38* **26** x recta *SG670; S105* **28** y *am Rande* morbus repraehensionis *VD38* | z vos *korr. aus* vobis *SG670* | a *am Rande* abscidere *VD38* | b quanto citius] quantotius *V630; P9629; E97* **29** c *am Rande* repraehensionis *VD38* **30** d *am Rande* diffametur *VD38* | e devulgetur *O93; I83; P9629; Bcan4;* divulgetur *korr. aus* devulgetur *V630; BII13* | f obstergi *P102* | g diutissime *SG670; S105;* citissime *korr. aus* citisme *P102* **31** h mandemus *P102* **32** i Dispondi *V630; I83; SG670; P102; S105* **33** j enim virgo *korr. aus* enim *Bcan4* **34** k virgo *fehlt I83; SG670; S105* **35** l quae] quę in *korr. aus* quę *SG670* | m *am Rande* permittit | n inonorari *korr. aus* honore *SG670;* honore *S105* **36** o *interlinear* corrumpi *VD38*

22–24 Sacratas…deferre] sec. vit. Sot. c. 2. in libr. pontif. **29–31** et…mandamus] Leon. M. ep. 7. c. 2. (1,625) aut Ben. III. 54. Cf. Fab. 7, Luc. 8, Fel. I. pp. 18, Marc. 3, Anast. I. pp. ep. 1, Silverii ep., Bened. I. pp. ep. **32–41** Ait…integritas] Leon. M. ep. 80. c. 1. (1,1038).

---

2. Sother-Brief,23 sacratas] sacras DB_1 | penes…vos] *fehlt* $74T_1$; $3L_4$ **24** incensum] incensum ponere et ID_2 **24–25** altaria…sedem] altare audivimus ferre PG_1; audivimus ferre $3L_4$ **24–25** perlatum…sedem] audivimus $74T_1$ **25–26** repraehensione…vituperatione] vituperatione et reprehensione DG_1 **27** huius…auctoritate] per huius ...auctoritatem ID_2 sanctae] *fehlt* $3L_4$ **28** vobis] *fehlt* $74T_1$; $3L_4$ | quanto…citius] quantocius DB_1; $74T_1$; PG_1; $3L_4$ **29** poteritis] *fehlt* $74T_1$; PG_1 | poteritis…latius] *fehlt* $3L_4$ | censemus] *fehlt* PG_1 **30** per…provincias] *fehlt* $74T_1$; PG_1; $3L_4$

communionis[p] integritas.

Unde consurgite[q], carissimi, cum deo[r] et assistite[s] ei[t] induentes arma spiritus[u] adversus malignantes contra fidem eius, et[v] probetur[w] spiritus sapienter, <I83, f. 74va> id est, verba illorum, si ex deo sunt. Scriptum est enim in Hieremia: Probatorem dedi te in populo meo robustum, et scies et probabis viam eorum. Multum namque nobis necessaria est vigilantia tanti[x] sacramenti sapientiae[y] discretionis[z], quae occulta tenebrarum revelat[a] [b], ad requisitionem <P9629, f. 10v> huiusmodi rei et [scrutationem[c], quoniam latet[d] quodammodo et absconditur[e] vixque[f] com<S105, f. 51v>praehenditur dolosa[g] exsistens malicia] pro eo, quod sibi pietatem callide[h] [blandiat[i], ut valeat scrutantium mentem latere. Quod utique sciens beatus apostolus ait: <BII13, f. 62rb> Nam huiusmodi] pseudoapostoli[j], operarii subdoli[k], [transfigurant[l] se in apostolos <SG670, p. 131a> Christi. Sed non mirum, quando[m] ipse satanas transfigurat[n]] se [velut[o] <VD38, f. 67rb> an]gelus lucis, si ministri eius transfig[urentur] velut [ministri iustitiae, quorum finis secundum] opera [eo]rum. Sed et[p] dominus in hoc praemuniens[q] [r] [s] nos ait: Attendite a falsis prophetis,

---

41 p *am Rande* societatis *VD38* **42** q consurgite] consurgite fratres *korr. aus* consurgite *P9629;* consurgite fratres *N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | r deo *korr. aus* domino *SG670* | s *am Rande* state in conspectu eius *VD38* | t ei *fehlt V630* **43** u spiritus] spiritus sapienter *SG670; S105* **44** v et *fehlt SG670* | w probetur] conprobentur autem *korr. aus* conprobetur *SG670;* conprobetur *S105* **48** x tanti sacramenti] tantis sacramentis *SG670; S105* **49** y sapientia *VD38; P102; BII13* | z discretionisque *E97* **50** a *am Rande* aperit *VD38* | b revelet *korr. aus* revelat *SG670* **51** c *am Rande* inquisitionem *VD38* | d *am Rande* celatur *VD38* **52** e absconditur *korr. aus* absconditor *S105* | f *am Rande* tardius *VD38* **53** g *am Rande* fraudulenta *VD38* **54** h *am Rande* ingeniose *VD38* | i blandiatur *V630; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **57** j pseudoapostoli *korr. aus* speudoapostoli *SG670;* speudoapostoli *P102; S105* | k *am Rande* callide fraudolenti *VD38* | l *am Rande* transmutant *VD38* **59** m *interlinear* quoniam *VD38* | n *interlinear* ad deum orate *VD38* | o velut] velut sit *korr. aus* velut *SG670* **62** p et] et ipse *E97* **63** q *am Rande* antedocens *VD38* | r praemonens *VD38; P102; BII13* | s praemuniens nos *korr. aus* praemuniens *P9629*

42–78 Unde… te] sec. conc. Later. 649. secr. III. (Mansi 10, 955). Cf. Lib. ep. 1.

qui veniunt ad [vos in] vestimentis [ovium,] intrinsecus autem sunt[t] lupi rapaces, a fructibus eorum cognoscetis eos. Ergo[u] <I83, f. 74vb> in[v] idipsum[w] ex toto corde referentes ante[x] omnia super tali quaestione deprecationem et dicentes cum David: Revela oculos meos, et considerabo mirabilia de lege tua, lucerna pedibus meis verbum tuum, domine[y], et lumen semitis meis, quoniam[z] ipsius est, sicut ait beatus[a] Daniel propheta, sapientia[b] et fortitudo eius sunt[c], dat[d] sapi<Bcan4, f. 63v>entiam[e] sapientibus[f] et scientiam[g] intellegentibus disciplinam. Ipse revelat[h] profunda <N442, f. 35rb> et abscondita, et novit in tenebris constituta, et lux cum eo est, quia[i] sapientiam[j] <SG670, p. 131b> <E97, f. 38va> et fortitudinem[k] dedisti mihi et ostendisti mihi, quae rogavi[l] te.

Data[m] Kal. Iunii Cetico et Clero[n] cc. consulibus.

O93, f. 13vb; V630, f. 36ra; N442, f. 36rb; I83, f. 74 vb; VD38, f. 67rb; SG670, p. 131b; P9629, f. 10v; Bcan4, f. 63v; E97, f. 38va; P102; BII13, f. 62rb; S105, f. 51v

---

65 t sunt lupi *korr. aus* sunt *O93* **66** u *interlinear* scilicet attendite *SG670* | v *am Rande* pariter *VD38* | w idsum *O93; N442* **67** x ante omnia] omnem *VD38; P102; BII13* **70** y domine *fehlt V630* **71** z Quoniam ipsius est] Quoniam *korr. aus Quoniam ipsius est V630* | a beatus *fehlt P9629* **72** b sapientia *fehlt P102* c sunt *fehlt VD38; P102; BII13* | d dat *korr. aus* da *SG670;* da *S105* **73** e sapientia *VD38* | f sapientientibus *V630* | g scientibus *P9629;* scientiam *korr. aus* scientiam et *SG670* **74** h velat *O93;* revelat] revelat et *P9629; VD38; P102; BII13* **76** i Qui *SG670* | j *interlinear* v *O93* **77** k fortidinem *I83* **78** l rogavi *korr. aus* rogui *S105* **79** m Data] Data X *E97* | n claro *Bcan4*

---

79 79 Data…consulibus] Nota cons. des. e vit. Sot. c. 1. in libr. pontif.